

Marianna Slychko

Ivan Franko National University of L'viv

ACTUAL PROBLEMS OF TAXATION OF SMALL BUSINESSES IN THE CURRENT ECONOMIC CONDITIONS

The small businesses in Ukraine is not yet occupied its rightful place in the national economy, while, for example, in the European Union small businesses are seen as a determining factor in achieving the competitiveness of the European economy on the world market, the high efficiency of the internal market, as well as a factor in providing employment.

Наталія Собкова

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

В умовах нестабільності ринкової системи господарювання та домінуючій ролі державних інституцій спостерігається переосмислення організації системи державного фінансового контролю. На сьогодні парламент і уряд потребують своєчасної і правдивої інформації, на основі якої приймаються ефективні управлінські рішення. Система державного фінансового контролю повинна бути цілісною виключно тому, що вона має будуватися на єдиних принципах, на єдиних нормах та нормативах функціонування й розв'язання поставлених завдань з чітким визначенням органів контролю та розподіленням їх функцій і повноважень. Така система не повинна мати багаторівневої підпорядкованості та ієрархічної замкнутості. Кожен орган має вирішувати свої конкретні завдання, повинен мати свої об'єкти перевірок та діяти за єдиними методологічними і організаційними принципами.

На сьогодні проблемою дослідження принципів державного фінансового контролю займається ряд вчених, до яких слід віднести: Бардаш С.В., Бондаренко А.І., Дрозд І.К., Лиско І.А., Пожар Т.О., Савченко Л., Чуль О.М. та багато інших. Поряд із цим, як свідчить аналіз напрацювань перелічених авторів, на сьогодні спостерігається певна плутанина в теоретичному підґрунті окресленого питання.

Важливою умовою досягнення мети та завдань державного фінансового контролю, побудови його цілісної і ефективної системи є дотримання принципів, тобто основних правил, що охоплюють контрольні процедури в цілому. Принцип контролю втілює економічні, соціальні та інші закономірності сфери контролю та водночас зумовлює суворі вимоги, згідно з якими формується та функціонує підсистема контролю в системі управління.

Принцип контролю є конкретизацією характерних особливостей контролю в системі управління, ґрунтується на його закономірностях і слугує конкретним виразом їх дії. При цьому принцип контролю може виражати дію всіх чи кількох закономірностей, а також однієї з них. Принципи контролю повинні відповідати певним вимогам. До таких вимог можуть бути віднесені, наприклад, такі: об'єктивність, визначеність, стійкість, конкретність, взаємозв'язок з іншими принципами тощо [5, с.42].

Якщо звернутись до діючого законодавства, то принципи державного фінансового контролю перелічені наступним чином: принцип законності, плановості, об'єктивності, незалежності та гласності [1]. Відповідно до Лімської декларації головними керівними принципами державного фінансового контролю визначені: незалежності, сталості, законності, компетентності, об'єктивності, таємності, плановості, ефективності, гласності [6]. Науковці ж серед принципів державного фінансового контролю виділяють такі: плановості, системності, безперервності, демократичного централізму, законності, об'єктивності, гласності, ефективності (дієвості), незалежності, відповідальності, збалансованості [7, с.96-97].

Деякі науковці виділяють принципи організації та принципи здійснення державного фінансового контролю [3, с.19]. Так, на їхню думку, принципами організації державного фінансового контролю є:

- 1) розмежування місця, ролі, завдань та функцій органів державного фінансового контролю відповідно до встановленого Конституцією і законодавством України розмежування компетенції законодавчої та виконавчої влади;
- 2) функціональна, організаційна, персональна й фінансова незалежність органів державного фінансового контролю та їх посадових осіб від підконтрольних об'єктів;
- 3) координація діяльності органів державного фінансового контролю з метою виключення дублювання у їх роботі та забезпечення єдиної системи державного фінансового контролю на усіх рівнях державної влади.

Основними принципами здійснення державного фінансового контролю є: законність, обов'язковість, стратегічна спрямованість, неупередженість, всебічність (всеосяжність), системність, плановість, регулярність (своєчасність), конкретність, економічність, гласність (за умови дотримання державної, службової, комерційної та іншої таємниці, що охороняється законом), дієвість [2, с.16-22].

Інші принципи, виділені вченими, відносяться до окремих характеристик державного фінансового контролю. Наприклад, відповідальність, моральні і теоретичні переконання, етичні принципи, компетентність відносяться до принципів діяльності суб'єктів державного фінансового контролю. В той же час, гласність є синонімом публічності, неупередженість – об'єктивності. А такі принципи як економічність, оперативність, плановість не доцільно закріплювати в якості принципів тому, що вони не можуть мати місце у всіх без виключення заходах державного фінансового контролю. Принцип конфіденційності взагалі протирічить принципу публічності, а принцип розподілу контрольних повноважень входить до складу принципу системності.

У теорії контролю, теорії принципів державного фінансового контролю необхідно також виділити поняття «принцип контрольованості» Принцип контрольованості концентрує та фіксує одну з об'єктивних закономірностей функціонування держави, регіону, галузі. Він виражає одну з вирішальних умов цілеспрямованого ефективного розвитку системи державного управління, реалізації принципів плановості, централізму, законності тощо.

Принцип контрольованості концентрує та виражає об'єктивну необхідність виконання обліково-аналітичної, статистичної, контрольної діяльності в управлінні. Дотримання вимог принципу контрольованості забезпечує успішну реалізацію вимог інших принципів управління. Повна та правильна реалізація принципу контрольованості в управлінні дозволяє здійснити зворотний зв'язок між суб'єктом та об'єктом управління, досягати поставлених цілей управління, завчасно виявляти причини певних відхилень від плану, продуктивно й ефективно використовувати резерви та ресурси. Реалізація принципу контрольованості має бути однією зі сфер систематичної діяльності керівництва будь-якої ланки управління.

Для реалізації принципу контрольованості потрібно повсюдно домагатися реальної контрольованості об'єктів управління, підвищувати принциповість контролю. Це можливо під час контролю згідно з досягненнями науки про управлінський

контроль, налагодження реального зовнішнього та внутрішнього контролю на всіх стадіях процесу прийняття і реалізації управлінських рішень.

На наш погляд, ефективне функціонування системи державного фінансового контролю можливо за умов послідовності та реалізації таких принципів у діяльності контрольних органів:

- 1) узгодженості та плановості дій суб'єктів державного фінансового контролю;
- 2) об'єктивності органів загальнодержавного фінансового контролю та гласності їх діяльності;
- 3) невідворотності покарання за порушення податкового та бюджетного законодавства;
- 4) неупередженості та об'єктивності у процесі здійснення державного фінансового контролю;
- 5) планомірності в системі добору об'єктів фінансового контролю, заснованій на циклічності (періодичності) перевірок;
- 6) невторчання в оперативну фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання, за винятком випадків, передбачених законом та фінансовим законодавством, в тому числі бюджетним;
- 7) відкритості та прозорості державного фінансового контролю, за винятком необхідності дотримання режиму спеціальних обмежень, у тому числі нерозголошення комерційної, державної та інших таємниць, відповідно до законодавства України;
- 8) дотримання норм професійної етики;
- 9) консолідованої взаємодії органів загальнодержавного фінансового контролю, здійснюваного у формі спільних перевірок, інших організаційних формах тимчасового характеру як по лінії однойменних різнорівневих органів, так і по лінії різнойменних органів, що функціонують на одному рівні – державному, регіональному, муніципальному.

Список використаних джерел:

1. Про Рахункову палату : Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 43. – ст. 212
2. Бондаренко А.І. Принципи здійснення державного фінансового контролю / А.І. Бондаренко // Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку. – 2011. – Вип. 2(33). – С. 16-22.
3. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль: Навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрій - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 424 с. с.19
3. Дрозд І.К. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. / І.К. Дрозд, В.О. Шевчук; Київ. нац.ун-т ім. Т. Шевченка, Держ. акад. статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К.: Імекс-ЛТД, 2007. – 304 с.
4. Лиско Н.А. Основні принципи державного фінансового контролю в Україні / Н.А. Лиско // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 5(119). – С. 42-47.
5. Лимская декларация руководящих принципов контроля (Принята IX Конгрессом Международной организации высших контрольных органов ИНТОСАИ) в 1977 году) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/604_001

Nataliya Sobkova

Yuriy Fedkovych National University of Chernivtsi
PRINCIPLES OF STATE FINANCIAL CONTROL

In the article an overview of the principles of state financial control and generalization of their actions on the system of state financial control in Ukraine.

Наталія Стрілецька

Львівський національний університет імені Івана Франка

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Страховання життя в розвинених країнах світу використовується для вирішення соціальних проблем. Страховання життя дозволяє громадянам захистити свої економічні інтереси, які стосуються різних видів господарської діяльності та збереження належного рівня добробуту та здоров'я.

Страховання здатне стимулювати ріст заощаджень населення, відшкодувати втрати в доходах через втрату здоров'я або смерть члена родини, організувати надання медичної допомоги у випадку захворювання [1].

Процеси ринкової інтеграції національної економіки зумовлюють необхідність проведення дослідження вітчизняного ринку страхування та розробки шляхів ефективного використання світового досвіду у страхуванні життя для подальшого розвитку цієї послуги в Україні. В нашій країні страхування життя тільки на початку розвитку і на жаль, на національному ринку страхових послуг становить найменшу частку (0,5%), тоді як у західноєвропейських країнах цей показник досягає 40% [2, с. 75].

Ринок страхування життя в Україні досліджували такі українські вчені: Гарматій Т., Пилипенко Н., Пліса В., Комадовська В., Залетов О. та ін. Вони зробили вагомий внесок в дослідження страхування життя, проте необхідно і надалі досліджувати цю сферу.

Метою є аналіз стану ринку убезпечення життя, виявлення проблем та пошук шляхів подолання ризиків страхування життя, надання рекомендацій щодо їх усунення, обґрунтування перспектив розвитку ринку убезпечення життя з урахуванням міжнародного досвіду.

Статистика діяльності страхових компаній в Україні за останні 4 роки свідчить про те, що страхові премії компаній з кожним роком зростають, а це означає, що страхування життя має попит серед населення. За І квартал 2011 року розмір страхових премій становило – 149982,00 тис. грн., за І квартал 2012 року – 295814,00 тис. грн., а за І квартал 2013 року – 358701,00 тис. грн., за І квартал 2014 року – 387099,00 тис. грн. [3].

Проте є чимало негативних чинників, які перешкоджають стрімкому розвитку ринку страхових послуг в Україні, зокрема:

- недосконала система захисту прав споживачів страхових послуг;
- низький рівень розвитку недержавного пенсійного забезпечення та довгострокового страхування життя;
- відсутність правового регулювання діяльності страховиків у сфері обов'язкового медичного страхування;
- недостатність надійних фінансових інструментів для інвестування;
- низький рівень капіталізації багатьох страхових компаній, слабкий розвиток національного перестрахового ринку;
- використання страхового ринку суб'єктами господарювання для оптимізації оподаткування та витоку коштів за кордон;
- недостатній рівень кадрового та наукового забезпечення страхового ринку;